Removal of ownership

בבא מציעא כ"א א:ז'-י'

מַתְנִי' **אֵלּוּ** מְצִיאוֹת שֶׁלּוֹ, וְאֵלּוּ חַיָּיב לְהַכְרִיז. אֵלּוּ מְצִיאוֹת שֶׁלּוֹ: מָצָא פֵּירוֹת מְפוּזָּרִין, מָעוֹת מְפוּזָּרוֹת, כְּרִיכוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְעִגּוּלֵי דְּבֵילָה, כִּכָּרוֹת שֶׁל נַחְתּוֹם, מַחְרוֹזוֹת שֶׁל דָּגִים, וַחֲתִיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר, וְגִיזֵּי צֶמֶר הַלְקוּחִין מִמְּדִינָתָן, וַאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן, וּלְשׁוֹנוֹת שֶׁל אַרְגָּמָן – הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁינּוּי – חַיָּיב לְהַכְרִיז. כֵּיצַד? מָצָא עִגּוּל וּבְתוֹכוֹ חֶרֶס, כִּכָּר וּבְתוֹכוֹ מָעוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל כְּלֵי אַנְפּוּרְיָא אֵין חַיָּיב לְהַכְרִיז.

רש"י על בבא מציעא כ"א א:ח':א'

מתני' אלו מציאות: מצא פירות מפוזרין - נתייאשו הבעלים מהן כדאמר בגמרא והפקר הן:

רש"י על בבא מציעא כ"א א:ח':ב'

מעות מפוזרות - הואיל ואין להם סימן ניכר איאושי מיאש והוו להו הפקר וזהו טעם כולם:

מאירי על בבא מציעא כ"א א:ד'

אמר המאירי אלו מציאות שלו מצא פירות מפוזרים ושמא תאמר והרי אפשר שהוא נושא פירותיו על כתפו ושקו מתבקע ואינו מרגיש בנפילתן והיאך זכה בהם לפי מה שביארנו תדע שכך הם הדברים שלא זכה בהם על דרך זה ומתוך כך פרשוה בגמרא

בתבואה ובאסיפת הגרנות ומטעם הפקר והוא שאסף כל תבואתו משם ונשארו שם גרגירי תבואה מפוזרים ופירשו בגמ' שיעור הפזור קב בארבע אמות וכל שאינו יותר מקב ושהוא מפזר בארבע אמות מתוך טרח הלקיטה ושאין חשיבות לקב תבואה שיהא אדם טורח בשבילה אדם מפקירן מן הסתם הא פירות שנפלו אם הם בכדי להרגיש מיד ולהתיאש מצד שאין בהם סימן בין מעט בין הרבה זכה מוצאן ואם אינן בדרך זה לא זכה:

קצות החושן על שולחן ערוך חושן משפט ת"ו:ב':ב'

... ואע"ג דיאוש ודאי מהני אפי' בדבר שא"ב דהא בגזילה מהני יאוש וא"כ כי נגמר דינו נימא דיאוש מיהא הוי דליתיה דיאוש לא יצא מרשות הבעלים עד דאתי לרשות זוכה ואינו כהפקר וראיה מהא דאמרינן במרובה (דף ס"ו) זה מתייאש וזה אינו רוצה לקנותו ע"ש ואי נימא דביאוש יצא מרשות בעלים נהי דאינו רוצה לקנות אכתי היכי מצי אמר הרי שלך לפניך בתר דמייאש מאריה מיניה כיון דתו לאו דמאריה ודו"ק:

רש"י על בבא מציעא כ"א ב:ב':א'

דמיאש לבסוף - לאחר שמצאו זה וכללא דיאוש כגון דאמר ווי ליה לחסרון כיס דגלי דעתיה שנואש מהן:

משנה תורה, הלכות מכירה א':א'

הַמְּקָח אֵינוֹ נִקְנֶה בִּדְבָרִים. וַאֲפִלּוּ הֵעִידוּ עָלֵיהֶם עֵדִים. כֵּיצַד. בַּיִת זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. יַיִן זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. עֶבֶד זֶה אֲנִי מוֹכֵר לְךָ. וּפָסְקוּ הַדְּמִים וְרָצָה הַלּוֹקֵחַ וְאָמַר קָנִיתִי. וְרָצָה הַמּוֹכֵר וְאָמַר מָכַרְתִּי. וְאָמְרוּ לָעֵדִים הֱווּ עָלֵינוּ עֵדִים שֶׁמָּכַר זֶה וְשֶׁלָּקַח זֶה. הֲרֵי זֶה אֵינוֹ כְּלוּם וּכְאִלּוּ לֹא הָיוּ בֵּינֵיהֶם דְּבָרִים מֵעוֹלָם. וְכֵן בְּנוֹתֵן מַתָּנָה וּמְקַבְּלָהּ:

משנה תורה, הלכות גזילה ואבידה י״א:י״א

הַמְאַבֵּד מָמוֹנוֹ לְדַעַת אֵין נִזְקָקִין לוֹ. כֵּיצַד. הִנִּיחַ פָּרָתוֹ בְּרֶפֶת שֶׁאֵין לָהּ דֶּלֶת וְלֹא קְשָׁרָהּ וְהָלַךְ לוֹ. הִשְׁלִיךְ כִּיסוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהָלַךְ לוֹ וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הֲרֵי זֶה אִבֵּד מָמוֹנוֹ לְדַעְתּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לִרְוֹאֶה דָּבָר זֶה לִטֹּל לְעַצְמוֹ אֵינוֹ זָקוּק לְהַחְזִיר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כב ג) "אֲשֶׁר תֹּאבַד" פָּרַט לְמְאַבֵּד לְדַעְתּוֹ:

טור, חושן משפט רס״א

וכתב הרמב"ם אע"פ שאין לרואה ליטלה לעצמו מ"מ אין חייב ליטפל בה וכ"כ הרמ"ה ואין נראה כן דאבידה מדעת הוי הפקר

ב"ח, חושן משפט רס״א:א׳

ומ"ש בשם הרמב"ם אע"פ שאין לרואה ליטלה לעצמו וכו'. בפי"א מה' גזילה כתב כך על המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו כיצד הניח פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קשרה והלך לו השליך כיסו לר"ה והלך לו וכל כיוצא בזה ה"ז אבד ממונו לדעתו ואע"פ שאסור לרואה ליטול דבר זה לעצמו אינו זקוק להחזיר שנאמר אשר תאבד פרט למאבד לדעתו עכ"ל ונרא' פשוט דהרמב"ם מצא דרשה זו בדברי רז"ל והשתא מדאיצטריך אשר תאבד דאין נזקקין למאבד לדעתו מכלל דאסור ליטלנה דאי הוי שרי ליטלנה לא איצטריך קרא דאין נזקקין ליטפל בה להשיבה לבעליה דהשתא שרי ליטלה לעצמו כ"ש שאין חייב להשיבה ולפי זה אין מקום להשגת רבינו. גם מ"ש רבינו דאבידה מדעת הפקר היא קשה הלא בסימן רע"ג הביא רבינו לשון הרמב"ם שכתב ומהו הפקר שיאמר נכסי אלו יהיו הפקר לכל בין מטלטלי בין מקרקעי מכלל דבדלא אמר לא הו"ל הפקר מן הסתם והכי מוכחי שמעתתא בדוכתי טובא אלא כדברי הרמב"ם עיקר ועיין במ"ש בסימן רע"ג על זה בס"ד:

ב"ח, חושן משפט ער"ג:ד'

ומ"ש ומהו הפקר שיאמר נכסי אלו יהיו הפקר לכל וכו'. דנראה מלשונו זה דבדלא אמר אע"פ שהשליך כיסו בר"ה לא הוי הפקר לטעמיה אזיל שכ"כ בפי"א מה' גזילה והבאתי לשונו בסימן רס"א אלא דקשיא עליה מהא דקאמ' ר"פ א"מ במכנשתא דבי דרי עסקי' קב בד' אמות דנפיש טירחייהו לא טרח אינש ולא הדר אתא ושקיל להו אפקורי מפקיר להו וכו' ותו קאמר התם הכא במכנשתא דבי דרי עסקינן דאבידה מדעת היא אלמא דבסתמא נמי אמרינן דמפקיר להו ואפשר דשאני התם דכיון דנטל לאחר דישה את העיקר ונותרו אלו ולא נטלן גלי דעתיה דלא חשיבי ליה אי נמי נפיש טירחייהו לקבצן וחשוב כאילו אמר בפירוש שיהיו הפקר לכל דמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שהפקירן אבל בעלמא בסתמא לא הוי הפקר אלא אם כן מפרש דליהוו הפקר ועיין במ"ש בסימן רס"א בס"ד:

משנה תורה, הלכות נדרים ב':י"ד

הַהֶפְקֵר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נֵדֶר הֲרֵי הוּא כְּמוֹ נֵדֶר שֶׁאָסוּר לוֹ לַחְזֹר בּוֹ. וּמַה הוּא הַהֶפְקֵר הוּא שֶׁיֹּאמַר אָדָם נְכָסִים אֵלּוּ הֶפְקֵר לַכֹּל. בֵּין בְּמִטַּלְטְלִין בֵּין בְּקַרְקָעוֹת. וְכֵיצַד דִּין הַהֶפְקֵר. כָּל הַקּוֹדֵם וְזָכָה בּוֹ קָנָהוּ לְעַצְמוֹ וְנַעֲשָׂה שֶׁלּוֹ. וַאֲפִלּוּ זֶה שֶׁהִפְקִיר דִּינוֹ בּוֹ כְּדִין כָּל אָדָם אִם קָדַם וְזָכָה בּוֹ קָנָהוּ:

משנה תורה, הלכות נדרים ב':ט"ז

הַמַּפְקִיר אֶת הַקַּרְקַע כָּל הַקּוֹדֵם וְהֶחֱזִיק בָּהּ זָכָה. דִּין תּוֹרָה אֲפִלּוּ הִפְקִיר בִּפְנֵי אֶחָד הֲרֵי זֶה הֶפְקֵר וְנִפְטָר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. אֲבָל מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים אֵינוֹ הֶפְקֵר עַד שֶׁיַּפְקִיר בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶחָד זוֹכֶה אִם רָצָה וְהַשְּׁנַיִם מְעִידִים. וְהָאוֹמֵר הֲרֵי זֶה הֶפְקֵר וְזֶה. הֲרֵי הַשֵּׁנִי סְפֵק הֶפְקֵר וְאִם אָמַר וְזֶה כְּמוֹ זֶה אוֹ שֶׁאָמַר וְגַם זֶה הֲרֵי הִתְפִּיס הַשֵּׁנִי וְיִהְיֶה הֶפְקֵר וַדַּאי: